

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1 An, & quomodo constet Deum esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

De Quomodo constet Deum esse

I. **CONCLUSIO.** Et fide divina, & natura ratione certissime constat Deum esse. Declaratur & probatur conclusio. Primum quod divina revelatione probari possit efficaciter Deum esse, patet, quia Deus reipsa, ut alia multa, sic & seipsum esse testificatus est, ut cum Exod. 3. v. 6. Deuter. 5. v. 6. & alijs scripturam, se Deum esse dixit, eiusque dicti veritatem miraculis & signis sufficientibus confirmavit: ut nunc etiam non raro, ad veri Dei invocationem & ad eius imperium eijciuntur Demones, & alia nra patrantur, quae sunt divina & supernaturalia eiusdem veritatis indicia certissima. Vel enim nihil apud homines creditum dignum est propter aliorum testimonium; vel certissime credendum est testimonium; quae tam potentibus argumentis nituntur, qualia sunt miracula, plurima & illustria, summam Dei potentiam & sapientiam manifestantia: quae tam multa sunt facta, tamque multorum linguis & literis celebrata: ut si quis illud neget, debeat consequenter negare quicquid homines credere solent alijs referentibus. Ita denique veritas est plurimis veterum monumentis, vnde etiam fere orbem a falsa inanum Deorum religione ad veri Dei cultum fuisse convertitum, per argumenta illa divina & supernaturalia; ut si quis illud in dubium revocet, non habeat cur quidquam vlli mortalium credat. Est autem manifeste contra rationem & contra lumen naturale, nolle quicquam vllis referentibus, seriòque affirmantibus credere: nolleque fidem habere alijs, in ijs circumstantijs, in quibus quicque sui haberi vellet.

Confirmatur, quia fide divina & supernaturali credendum est quod Deus sit, & quod inquirentibus se remunerator sit. Ergo id certissime constat fide divina, id est, divino testimonio sufficientibus & certissimis argumentis credibilitatis manifestato. Aliquis enim non possit credi fide divina & supernaturali. Antecedens habetur tum in Symbolo fidei Apostolorum, cuius primus articulus est, *Credo in Deum*: tum ex Apost. ad Hebr. 11. v. 9. *Accidentem ad Deum oportet credere quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit.* Vbi notandum primum, Paulum haec duo distinguere, nempe quod Deus sit, & quod inquirentibus se remunerator sit: quare utrumque etiam distincte credendum est: & utrumque per se scorsim ab altero est materia fieri. At proinde hoc ipsum est de fide, quod Deus sit. Nota secundò, Apostolum loqui de fide divina & supernaturali, id est, de fide iustificante: quia loquitur de fide per quam iustus vivit: & supernaturali, ut patet, tum ex v.

Fide divina certissime constat Deum esse.

38. cap. precedentis, vnde inchoat discitur sum de fide quem toto capite sequenti continuat, & sic de fide illa pronunciat, *Iustus autem meus ex fide vivit*: tum etiam quia loquitur de fide sine qua placere Deo non possumus: & per quam Sancti Deo placuerunt, id est, Deo grati fuerunt, & iustitiae, quae per fidem est, heredes instituti sunt: per quam denique Sancti vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obrutaverunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, &c. ut ait Apost. toto illo cap. 11. praecipue v. 9. 7. & 33.

Secunda pars conclusionis, quòd etiam lumine rationis naturalis, & argumentis naturaliter citra Dei revelationem notis, Deum esse probari possit certò & efficaciter, patebit infra experientia; asseriturque à D. Paulo Rom. 1. dum sic ait, *Quod notum est Dei, manifestum est in illis* (scilicet Gentilibus quibus revelationes factae non sunt) *Deus enim illis manifestavit* (lumine scilicet naturali, cuius Deus author est, philosophante ab effectibus naturalibus, de quibus subdit) *Invisibilia enim ipsius* (Dei scilicet) *a creatura mundi*: id est, ab homine, vob etiam a rebus creatis, obiectivè, per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & divinitas; ita ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt. Et Act. 14. v. 16. *Et quidem non solum testimonio, et ipsum reliquit* (Deus) *benefacientis notis de caelo: dant pluvias &c.* Et Sapient. 13. v. 5. *A magnitudine enim speciei & creaturae cognoscibiliter* (Graecè ἀναλόγως id est, cum cognitione discursiva, ex excellentia & nobilitate effectus inferente per analogiam & proportionem, existentiam & nobilitatem causae) *poterat creator omnium videri.* Ibidemque Sapiens vanas appellat Gentes quae notitiam Dei ex vniuersi fabrica assecuta non sunt. Ex quibus verbis ritè perceptis, & propiè, quoad fieri potest acceptis, constat ex Dei operibus veritatem illam adeo innotescere, ut sine inexcusabiles qui non assentiuntur: imò & euidèntem esse, propter verba manifestandi, videndi & conspiciendi, quibus Paulus & Sapiens cum tanta emphasi in tali materia vtuntur. Vnde Hieronym. ad primum Pauli locum, tam euidènter, inquit intellecta sunt, ut conspècta dicantur. Et August. tract. 2. in Ioan. *Deus, inquit, potest inueniri per creaturas euidènter, dicente* *Ab solo, invisibilia enim Dei &c.* Et Gregor. Nazianzen. orat. 20. de Theol. paulo pòt. inquit, *Quomodo, quisquam es ista, am pulcherrime, constructam & elaboratam conspiciens, eiusque constitutionem, quae etiam cythara cantum audiens, nihil aliud quam ipsius cythara conditorem atque cytharadam mente reputat, atque ad eum cogitatione fertur, etiam si de facie ipsi ignotum, eodem quoque modo is quies vniuersas procreavit, & eaque mouet atque conseruat, sese declarat: etiam si animis nostris comprehendi nequeas. Ac nimis profecto absurdus & proposterus est, quisquis non huc vsque sua sponte progreditur, nec argumentis naturalibus credit.* Et Basil. de seueria in orat. de Verbi Incarnat. quae habetur tom 2. Bibliothec. Pa-

3. Lumine naturali euidens est Deum esse.

Hieronymi Augustini Nazianzen. Basil. Seleucia. Maximus Miro. Basil.

trita; Ex procreatarum rerum magnitudine, & pulchritudine, illarum molitor & opifex certa quadam ratione dignoscitur. Et S. Maximus centur. 3. cap. 1. *Conspicua creatura, inquit, claram praebeat notitiam quod sit conditor, at non qualis sit.* Et Minutius Felix in Octauio, *Quid potest esse tam aperitum, tam confessum, tamque perspicuum, cum oculos in caelum sustuleris, & quae sunt infra, citraque illustraueris, quam esse aliq. numen praestantissima mentis, quo omnis natura inspiretur, moueatur, alatur, gubernetur?*

Alliac. ms.
Maior.
Gabriel.
Vasquez.
Gillius.
S. Thomas

Quare non assentior Alliacensi, Maiori, Gabrieli, & quibusdam alijs Nominali. In 1. dist. 2. Vasq. disp. 20. n. 8. Gillio lib. 2. tract. 8. cap. 5. n. 5. & 6. quorum priores, nempe Nominales, negant Deum euidenter demonstrari posse demonstratione aliqua naturali. Sed hanc sententiam merito damnat erroris S. Thom. 1. contra Gentes, cap. 12. initio; & Molina; Vasq. Fafolus, alijque Recent. ad art. D. Tho. cit. censent esse parum in fide tutam, & temerariam. Posteriores aiunt non esse certum in Scriptura, neque de fide, Deum posse ex creaturis euidenter inferri & cognosci, quoad est, quia putant loca Scripturae supra citata & expensa, id non continere. Ad quod probandum adducunt alia scripturae loca, in quibus verba manifestandi, & videndi, non sumuntur pro vera & simplici euidencia, sed pro fide vel opinione. vt Ioan. 17. v. 6. *Pater manifestauit nomen tuum hominibus, id est, nomen feci per fidem, quae est cognitio ineuidens.* Eccles. 8. v. 22. *Non opus homini cor tuum manifestes:* nempe per fidem humanam, vel per opinionem; neque enim homines ex alterius manifestatione sciunt euidenter quid in recessu cordis illius sit. *Vidimus gloriam eius* (Christi) *gloriam quasi unigeniti a Patre,* Ioan. 1. *Videbit omnis caro salutare Dei,* Luc. 3. v. 6. quae duo loca de notitia Christi, vt filij Dei & Salutatis in hominum, intelligenda sunt; de notitia, inquam, per fidem; neque enim habemus huius rei notitiam simpliciter euidentem. Nec obest, inquit, quod scriptura vocet inexcusabiles, & stultos, & insipientes, & vanos, eos qui non acquiescunt huic veritati, Rom. 2. 1. 13. & Sapientia 13. Nam etiam Christus vocat Iudaeos inexcusabiles, quod sua praedicationi, tot miraculis confirmata, non crederent, Ioan. 15. v. 22. Et quicumque non credunt Euangelio, sufficienter annuntiato, sunt pariter inexcusabiles, & vani, & stulti, & insipientes, & insipientes; quatenus manifestarationi auerterentur, non credentes id quod credibile factum est tot tamque illustribus argumentis credibilitatis, vt nullus nisi solidus possit illis rite propositis, & bene perpensis resistere.

Ad quae Respondeo, scripturae verba esse, vt sonant, in proprio sensu intelligenda quantum fieri potest, id est, quantum textus subiecta materia; si neque alius scripturae locus repugnet incompatibiliter, neque traditio, vel definitio Ecclesiae, vel absurdeas manifesta cogat recurrere ad sensum improprium. Haec enim est regula generalis in-

Scriptura
ad et cui
bens eum
in se
in si Deo
esse

terpretandi scripturas diuinas, a S. August. August. tradita, lib. 3. de doctrina Christiana, cap. 10. & ab omnibus Catholicis recepta, sine qua nullum ex scripturae verbis firmum argumentum deduci potest, & cuius defectu Haeretici omnes ad suos errores confirmandos scripturis abutuntur. Atqui in ijs scripturae locis, quae citauimus, materia subiecta fert euidentem demonstrationem naturalem: Est enim sermo de materia quae certitudinem & euidentiam naturalem habere potest; per demonstrationem ab effectis ad causam, imo habet reipsa, vt fateatur ipsemet Vasques, qui damnat temeritatis Nominales oppositum asserentes; & nullus alius Scripturae locus repugnat incompatibiliter tali expositioni: nam quod in alia materia diuersa, ad fidem diuinam vel humanam, vel ad opinionem manifeste pertinente, verba videndi & manifestandi, sumantur improprie, vt in locis in obiectione allatis, non impedit quod minus alibi possint accipi proprie. Traditio quoque, vel definitio Ecclesiae, vel absurditas non cogit recurrere ad sensum improprium. Nam potius Traditio & doctrina Sanctorum Patrum fauet manifeste nostrae expositioni. Ecclesiae definitio nulla est in contrarium, nec vlla absurditas potest opponi legitime. Sic autem multo magis sunt inexcusabiles, & stulti, & vani & insipientes, vt ait Scriptura, qui resistunt huic veritati simpliciter euidenti naturali lumine. Quamuis etiam, sufficienter, inexcusabiles sint, & insipientes, ac stulti, qui resistunt diuinis reuelationibus illustratis & confirmatis per tot tamque illustria argumenta credibilitatis bene proposita, quamuis non simpliciter euidentibus, sed tantum euidentia credibilitatis, id est, euidenter credibilibus.

Neque enim assentior nonnullis affirmantibus, argumenta credibilitatis gignere simplicem euidentiam veritatis rei reuelatae. Primum quia iam non essent argumenta credibilitatis, sed euidentia. Secundum, si quaeretur assensum fidei esse euidentem simpliciter. Niteretur enim motiuo formali euidenti simpliciter, & aequivaleret huic discursui. Quidquid Deus reuelauit est verum: Sed Deus reuelauit v. g. se esse Trinum, aut Verbum esse incarnatum, ergo illud est verum. Quae conclusio est euidentis simpliciter, & scientifica, si ambae praemissae sunt simpliciter euidentes, vt essent in illo casu. At assensus fidei est obsecutus ex natura sua, vt docent communiter Theologi, sumuntque ex Apoc. Hebr. 11. *Est autem fides sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium, id est, non euidentium:* Et alioqui non potest reddi ratio cur fides in Christo non fuerit, & non sit in Beatis. Dicere autem, quod fidei assensus si nihilominus obsecutus; quia fides non assentitur propter reuelationem tam clare cognitam, & tam bene perceptam, vanum est. Quasi vero credens debeat sponte auertere vel claudere oculos, ne tam clare videat diuinam reuelationem & eius argumenta, vt det locum si-

6.
Argumenta
credibilitatis
non gignunt
simplicem
euidentiam.

Trident.
Arausic.

dei supernaturali; cum tamen illa argumeta eo sine a Deo exhibeantur, vt eorum luce illustrata sentiri possit rei reuelata per assensum fidei supernaturalis. Et quod amplius est, haec euasio repugnare videtur Trid. sess. 6. c. 2. & can. 3. & Arausic. can. 7. quae Concilia definiunt generaliter ad credendum fidei diuinae, necessariam esse prauiam inspirationem & illuminationem Spiritus sancti, vt licet iuueniatur ad melius percipiendam motiua credibilitatis, & obiectum formale fidei, quam possimus solis viribus naturalibus. Atqui si argumenta credibilitatis essent simpliciter euidentia, & quidem ita vt ad credendum sit opus claudere oculos tantae euidentiae, non egeremus inspiratione & illustratione Spiritus sancti; illustratione, inquam, id est, auxilio quo illustrentur & clariora ac puriora fiant, quam possint esse viribus solis naturalibus, per quas tamen attingi possent euidenter, si essent simpliciter euidentia. Neque, vult quod responderetur, requiri inspirationem & illustrationem Spiritus sancti, non ad clarius cognoscendum, sed vt credens se submittat authoritati diuinae. Nam manifeste, & ex vivocis, Illustratio, seu Illuminatio, est ad illustrandum & illuminandum, id est: clarius reddendum id quod illustrat. Et alioqui Concil. Arausic. can. 2. debebat dicere ad credendum egere nos humiliatione; potius, quam egere illustratione.

SECTIO II.

Quomodo possit esse de Deo esse

Superiori doctrinae, qua parte diximus naturaliter demonstrari posse, & euidenter cognosci Deum esse, non obest quod aliqui Deum esse negauerint, & nunc etiam negent. Nam quidquid est euidentis non est tale respectu omnium, siue quia non omnes attendunt ad vim demonstrationis, siue quia non eam percipiunt, vel ex defectu naturalis ingenij, vel ex mala passione aliqua, qua praesertim excitantur Athei & Politici huius temporis. Enimvero demonstratio qua probatur euidenter Deum esse, eger docilitate, & aequitate iudicij, atque ingenij perspicacia. Est enim de earum numero quae longiori egent discursu, & examine accuratiori, vt euidentia veritatis conclusionis tandem eluceat, eruaturque ex multis principijs, aequo, maturo, & subtile iudicio expellitis. Non autem quales sunt multae Mathematicae demonstrationes, quarum praemissa sunt statim per se nota, & cum summa facilitate gignunt euidentiam conclusionis. Non item obest, quod de fide sit Deum esse. Quia id quod est euidentis sub vna ratione, propter medium demonstratiuum, potest sub alia esse non euidentis, & cadere in fidem propter medium tamen credibi-

Demonstratio quod Deus sit, non est omnibus euidentis.

le. Quare licet de fide sit Deum esse, non propterea repugnat id esse demonstrabile.

Dices fieri non posse, vt quis fide diuina credat esse Deum. Si enim credo per fidem Deum esse, ergo ideo credo esse, quia ipse dixit se esse, fides enim diuina supponit Deum dicere; & ideo credit, quia Deus dicit. Ergo iam credo, & suppono Deum dicere se esse. Et quia non potest dicere nisi se, suppono vt notum ante quemcunque actum fidei, Deum esse. Quare impossibile est, vt ex dicto ipsius Dei, credam ipsum esse.

Respondeo primo, quamuis omnia antecedentia vera essent, vltimum tamen consequens male deduci. Tantum enim inferri posset, non posse primo cognosci per diuinam reuelationem, quod Deus sit: non autem quod non possit id denuo cognosci per reuelationem Dei ipsius, prius aliunde cogniti.

Respondeo secundo cum Suare lib. 1. de essentia, & attributis Dei cap. 1. num. 5. quod Deus dicat, supponere quidem ex parte rei ipsum esse, quia non loquitur nisi qui est, vt bene probat obiectio; non tamen supponitur cognitum ex parte credentis, quasi prius debeat cognoscere Deum esse, quam Deum loqui: Potest enim per eandem assensum credere & Deum esse, & ipsum dicere se esse. Imo prius ratione cognoscere potest Deum dicere, quam solum precise cognoscere Deum esse: vt facit is qui ideo credit Deum esse, quia ipse dicit se esse. Licet enim Deum esse, prius sit quam Deum reuelare; tamen non est necesse prius cognosci esse, quam reuelare: sed potest simul vtrumque cognosci, & prius per posterius, quemadmodum causa per suos effectus & operationes proprias innotescunt. Sic inter homines potest qui latet, se voce prodere, & significare se esse: & qui mortuus creditur, pulsus arteriae vel alio motu vitali, significat se viuere: & Raphael Tob. 12. significauit ac persuasit Angelum esse: & Christus Ioan. 4. Samaritanam induxit ad credendum se Messiam esse: & Marc. 6 & Ioan. 20. Apostolis turbatis & existimantibus phantasma esse, se ipso testimonium efficaciter praebuit, dicens, Ego sum. Quare similiter Deus testimonio suo sufficienter proposito, persuadere potest tum se esse, tum licet, tum se tacere, tum tacitum esse, Omnipotentem, aeternum, immutabilem, & cetera omnia creatorem & Dominum.

In actu tamen fidei quo credimus Deum esse, quia ipse dixit, & credibile fecit se esse, duae rationes distinguenda sunt. Prima, qua tendit in obiectum materiale, Deus est. Secunda, qua tendit in rationem formalem, propter quam illi assentitur, nimirum quia Deus hoc dixit, & credibile fecit: & quia licet enim ille assensus istis duobus, qui distincte elicerentur; Deus est: & Deus dixit, & creditur reuelant se esse. Ac sicut in alijs quae mediate, id est, per aliud, veniunt sub assensum, prius scilicet ratione, prioritate

Suarez.
Quomodo possit cognosci Deum esse quia ipse dicit?